УДК 94(477.8) «1918/1939»

Володимир Місько

АНТИКОМУНІСТИЧНА БОРОТЬБА ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ (1926–1930 РР.)

У статті проаналізовано антикомуністичну боротьбу польської поліції в Західній Україні впродовж 1926–1930 рр. Розкрито основні заходи місцевої поліції, скеровані на нейтралізацію комуністичних та прокомуністичних організацій у регіоні.

Ключові слова: польська поліція, комуністичні організації, арешт, Західна Україна, ліворадикальний рух.

Упродовж останніх років спостерігається зацікавленість вітчизняних істориків міжвоєнною проблематикою. До поля зору науковців потрапляють різні аспекти суспільно-політичного життя на західноукраїнських землях, які входили до складу Другої Речі Посполитої. Водночас виникає потреба в неупередженому, ідеологічно незаангажованому вивченні ліворадикального руху. З огляду на це актуальності набуває дослідження антикомуністичної діяльності польської поліції в Західній Україні впродовж 1926–1930 рр.

Метою наукової розвідки є комплексний аналіз антикомуністичної діяльності польської поліції в Західній Україні упродовж 1926–1930 рр.

Основні завдання полягають у висвітленні заходів польської поліції, скерованих на боротьбу з ліворадикальних рухом у Західній Україні в окреслений період.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що розвідка є одним із перших в українській історіографії комплексним аналізом антикомуністичної діяльності місцевої польської поліції в Західній Україні упродовж 1926–1930 рр.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період від травневого перевороту 1926 р. до розпуску парламенту Ю. Пілсудським в 1930 р., або перший етап політики «санації» в Другій Речі Посполитій.

Територіальні межі наукової розвідки обмежуються поняттям «Західна Україна» – географічним регіоном, до складу якого у міжвоєнний період входила Східна Галичина, успадкована Польщею від Австро-Угорщини, та Західна Волинь і Західне Полісся – від царської Росії. Згідно з адміністративно-територіальним поділом міжвоєнної Польщі, до складу Західної України входили: Львівське, Станиславівське, Тернопільське, Волинське та Поліське воєводства. Терміном «Західна Україна» послуговуємося як умовним, оскільки початково він вживався як публіцистична назва ЗУНР, пізніше поширився на всі українські землі, приєднані до УРСР упродовж 1939–1940 рр.

Осмислення історичних процесів і явищ вимагає комплексної оцінки, що передбачає застосування новітніх наукових підходів у порівняльно-аналітичному співвідношенні із тогочасним значенням, розумінням і сприйняттям суспільством фактів та подій. Доречно уточнити використання нами термінів «ліворадикальний» та «комуністичний», які слугують релевантними характеристиками описаних політичних структур, тож використовуються як контекстуальні синоніми. Маємо на увазі, що усі партійні та громадські організації, які перебували під впливом комуністичної ідеології або використовувалися для ведення легальної прокомуністичної діяльності та власне комуністичні організації, логічно марковані терміном-означенням «комуністичний».

На наш погляд, на сучасному етапі розвитку української історичної науки постає гостра потреба у виробленні концептуально нових підходів до розуміння суспільно-політичних процесів міжвоєнного періоду. Використовуючи новітні теоретико-методологічні засади дослідження необхідно долати стереотипи та ідеологічні нашарування, у тому числі в питаннях пов'язаних з функціонуванням ліворадикального руху в Західній Україні окресленого періоду. З огляду на це, основу нашої розвідки становлять архівні матеріали та тогочасні періодичні видання.

Внаслідок військового перевороту, очоленого Ю. Пілсудським, у травні 1926 р. в Польщі встановлено авторитарний режим під назвою «санація», тобто «оздоровлення». Одночасно влада запровадила жорсткі заходи проти політичних опонентів. Тогочасна радянська пропаганда за посередництвом Ю. Братківського оцінювала чисельність поліційного апарату в 95 375 осіб та близько 10 000 поліційних агентів [1, с. 36]. Сучасні польські дослідники Ч. Бжоза та А.-Л. Сова стверджують, що штатних поліцейських від часу створення у 1923 р. було 49 000 осіб, а їх кількість в наступні роки не суттєво змінювалася та залежала від багатьох чинників, а найперше від розміру фінансування. Загалом 1 поліцейський припадав на 500 городян, в сільській місцевості – на 1 000 селян. У середньому на 1 180 громадян приходився 1 поліцейський, що в свою чергу було одним із найвищих співвідношень у світі [2, s. 101].

За перших чотири місяці діяльності в Польщі санаційного уряду з політичних мотивів заарештовано 1 642 осіб, Упродовж травня-червня 1926 р. органи влади конфісковували 195 номерів газет [3, с. 84]. Аналогічна ситуація спостерігалася і на західноукраїнських землях. Зокрема на Волині, Холмщині і Підляшші до кінця 1926 р. польська поліція заарештувала понад 1000 українців. Відбулося кілька гучних політичних судових процесів: замостський – над 65 підсудними, ковельський – над 79 і дубровицький – над 63 [4, с. 46].

На наш погляд, традиційні західноукраїнські політичні сили не могли реально протидіяти такій урядовій політиці. В авангарді гострої політичної боротьби з польською владою, як і раніше, перебували радикальні організації, зокрема комуністичні, прокомуністичні або їх сателіти. Це обумовило вектор реакційних, жорстких заходів уряду, скерованих перш за все на придушення політичної активності ліворадикальних формувань. Більше того, прихильників та провідників комуністичної ідеології вважали ворожими, чужими, антипольськими елементами, які загрожували Польській державності.

Директива Міністерства внутрішніх справ наказувала місцевій поліції не допускати будь-яких масових заходів, які би мали на меті антипольську агітацію або відбувалися під гаслами і з символікою комуністичних організацій, таких як: Комуністична партія Польщі (КПП), Комуністична партія Західної України (КПЗУ), Комуністичної спілки молоді Західної України (КСМЗУ), Міжнародної організації допомоги революціонерам (МОДР). Поліцію уповноважували розігнати такі зібрання, забрати транспаранти, заарештувати керівників, організаторів та осіб, які несли транспаранти. Водночас поліціанти мали бути готовими до можливих агресивних дій із боку мітингувальників і використовувати всі можливі засоби для розгону натовпу. Інструкція регламентувала аналогічні дії поліції у випадку, якщо під час санкціонованих заходів легальних партій звучатимуть антипольські заклики та будуть виявлені транспаранти з комуністичними гаслами. Керівників місцевої поліції зобов'язували тримати тісний контакт із прокуратурою та судами, а в крайніх випадках залучити військових [5, арк. 1–1зв.; 6, арк. 4].

Функціонери поліції з усією відповідальністю виконували міністерські приписи, ретельно відстежували та контролювали масові зібрання, фіксували пересування колон та склад учасників, риторику промовців, загальний настрій зібрання. Коли ситуація виходила за межі дозволеного,. поліція вдавалася до застосування сили. Так, 1 травня 1929 р. місцева поліція розігнала 400 учасників першотравневого віча у Львові, організованого ППС-Лівицею, «Сельробом-Єдністю», КПП, КСМ [7, арк. 37]. У Калуші активісти організували похід за участю 200 осіб, а на саме віче зібралось понад 1000 городян, такою ж чисельною була демонстрація і в Саніславові. Місцева поліція зафіксувала факти розповсюдження на цих заходах комуністичних листівок. Після закінчення зібрань поліціанти організували обшуки та арешти серед прихильників комуністичної ідеології [7, арк. 37 зв.].

Водночас у Тернополі, Бродах масові демонстрації пройшли спокійно, в Бучачі єврейська комуністична молодь організувала урочисту академію в «Бібліотеці Переца». Місцева поліція констатувала, що 4/5 від 500 учасників чортківського віча становили євреї. Переважну більшість на першотравневих демонстрацій у Рівному також становили євреї [7, арк. 37–38].

Місцеві ліворадикальні активісти використовували масові заходи для того, щоб задекларувати популістичні гасла постати в очах мешканців Західної України захисниками їх прав та інтересів. Закономірно, що значна частина організованих демонстрацій закінчувалися прийняттям резолюцій від імені громади з вимогами до чинної влади забезпечити права та надати гарантії робітникам, наприклад, щодо 8-годинного робочого дня [7, арк. 37 зв.].

У 1928 р. першотравневі заходи пройшли доволі бурхливо, польська поліція вдалася до жорсткого застосування сили, внаслідок чого загинуло кілька демонстрантів. У різних місцевостях правоохоронці розігнали зібрання, провели численні арешти громадсько-політичних діячів, причетних до ліворадикального руху [8, с. 1]. З одного боку, прокомуністичним організаціям завдано серйозного удару, з іншого, комуністи отримали черговий привід до агресивної антипольської, антидержавної пропаганди.

Варто відзначити, що польська поліція часто застосовувала тактику превентивних заходів, які мали перешкодити проведенню ліворадикальними організаціями масових демонстрацій. Особливою активністю відзначалися правоохоронні органи напередодні 1 травня – Дня міжнародної солідарності трудящих. Найперше поліція через своїх конфідентів викривала плани організаторів, вивчала маршрути, стежила за активістами, проводила обшуки та арешти [7, арк. 35].

Підтвердженням системної роботи місцевої поліції слугують традиційні арешти послідовників комуністичної ідеології в другій половині квітня. Як правило, воєводська команда поліції наказувала структурним підрозділам інформувати про стан підготовки ліворадикальних організацій до відзначення Дня трудящих [6, арк. 1–2]. У процесі розвідувальної роботи поліцію не обмежували в праві вдаватися до застосовування заходів примусу. Напередодні 1 травня 1928 р. дефензива провела масові арешти в містах Західної України. В результаті заарештовано понад 1000 осіб, паралізовано роботу лівих

профспілок, ліквідовано низку прокомуністичних об'єднань, зокрема в Станіславові – «Сельроб», у Тернополі – студентську організацію взаємодопомоги «Огнище» [9, арк. 54–55].

Західноукраїнський часопис «Діло» повідомляв про численні арешти, проведені польською поліцією напередодні 1 травня; серед затриманих: Ілля Калятинський з Робітничої Лівиці, Михайло Дурдела з «Сельробу–Єдності», доктор Михайло Заяць, Козьма Пелехатий, Мелітон Голінатий – усі з «Сельроб–Лівиці» та інших [10, с. 4].

Слідчий відділ звітував 8 травня 1928 р. Коменданту Тернопільського воєводства про проведення в ніч на 1 травня попередніх обшуків у помешканнях знаних комуністів. У Чистилові в Павла Баваровського знайшли 12 листівок на тему звільнення політичних в'язнів, арешту депутатів сейму, інструкції щодо масових першотравневих заходів, 3 відозви КПЗУ у справі звільнення політичних в'язнів та наступних виборів до сейму. П. Баваровського затримали разом з двома товаришами. Обшуки в інших 29 знаних комуністів дали негативні результати. Однак це не завадило, під різними приводами заарештувати 6 із них. Надалі обшуки та арешти тривали в селах Настасів, Івачів та Чистилів [11, арк. 47–47зв.].

У результаті оперативної діяльності польські правоохоронці зібрали детальну інформацію про структуру, чисельність, особливості підпільної роботи місцевих ліворадикальних осередків, встановили прикмети 27 комуністів та оголосили їх розшук [11, арк. 66]. Загалом на початку травня 1928 р. польська поліція заарештувала близько сотні осіб з громад Чистилова, Великого Глубічка, Івачева Горішнього, Ігровиці, Малашівців, Пронятина і Тернополя, їх звинувачували в комуністичній пропаганді, інкримінували антидержавну діяльність та державну зраду згідно з параграфами 58 і 59 Кримінального кодексу [12, с. 3]. Варто зауважити, що звинувачення за вказаними параграфами передбачали найвищу міру покарання. У такий спосіб польська адміністрація намагалася залякати мешканців краю, застерегти від будь-якої участі в ліворадикальному русі, поширення антипольских настроїв у суспільстві.

У квітні 1929 р. в Львові та передмісті в с. Клепарові заарештовано 6 осіб. У Самбірському повіті поліція ліквідувала осередок КПЗУ і заарештувала 7 осіб. 26 квітня того ж року в Дрогобицькому повіті місцева влада припинила роботу 7 осередків і одного районного комітету КПЗУ. 30 квітня в Тернополі місцева поліція провела обшуки в 19 помешканнях осіб, яких підозрювали в комуністичній діяльності, 11 з них заарештували. У Станіславові правоохоронні органи затримали Леона Руінфельда та ще 8 посібників, які 22 квітня розклеювали в місті комуністичні листівки антидержавного змісту. В Тлумачі заарештували Рахіль Грос, у Стрию ще 3 комуністів, а в Надвірній – провідника «Сельробу-Єдності», Василя Тинькова разом із ще одним членом осередку. 26 квітня в одному із готелів Микулинців поліція перехопила партію ліворадикальної агітаційної літератури та заарештувала Бернарда Етінгера [7, арк. 41–41 зв., 44зв].

Напередодні 10-ї річниці відновлення польської державності органи внутрішніх справ отримали дані про підготовку ліворадикальними формуваннями масштабних контракцій, пов'язаних із роковинами більшовицької революції. Це стало приводом до масових затримань та арештів у середовищі прокомуністичних організацій. У Львові 27 жовтня 1928 р. польська поліція вистежила таємну партійну конференцію, яка відбувалася в одному із приміщень на вулиці Янівській, 22. Одразу правоохоронці заарештували 20 осіб, конфіскували значну кількість комуністичної літератури та документів, встановили, що місцеві керівники партійних організацій отримували від КПЗУ зарплатню в розмірі до 1 000 злотих на місяць. На основі знайдених документів проведено обшуки в приватних помешканнях, під час яких виявлено дві друкарні. Водночас численні превентивні арешти були проведені в Тернополі, Золочеві, Долині, Дрогобичі та інших місцевостях [13, с. 4]. Загалом у Східній Галичині заарештували близько 120 осіб, проте найважливішим своїм здобутком польська поліція вважала викриття в помешканні вищого поштового урядовця д-ра Конрада Пордеса на вулиці Ягелонівській Секретаріату ЦК КПЗУ, а це архіви, організаційні та фінансові документи [14, с. 7; 15, с. 3–4; 16, с. 3].

Слід відзначити, що такі успіхи місцевої польської поліції сприяли формуванню картотеки з інформацією про осіб, які симпатизували комуністичним ідеям або були членами осередків та лідерами ліворадикального руху краю. Відтак превентивні відпрацювання розпочинали саме з цих осіб. Подекуди результати обшуку помешкань на наявність в них ознак агітаційної літератури чи інших комуністичних атрибутів були негативним. Однак прискіплива, індивідуальна увага до кожного підозрюваного у ймовірній приналежності до комуністичних організацій слугували своєрідним попередженням, залякуванням та застерігали від активних дій [17, арк. 1–5]. У такий спосіб польські адміністрації перешкоджали політичній діяльності представників ліворадикального руху, обмежували їх організаційні можливості та запобігали проведенню масових заходів із можливими виступами та провокаціями проти чинної влади.

Внаслідок жорстких поліційних заходів подекуди ліворадикальні лідери відміняли проведення запланованих акцій або ж проводили їх за участю незначної кількості прихильників, які все ж

відважувалися вийти. Іноді демонстрації не були масовими, проходили спокійно, не носили гострого протестного характеру, оскільки місцеві робітники не були зацікавлені та ігнорували заклики представників політичних партій [7, арк.38 зв., 65].

У лютому 1928 р. слідчий відділ поліції Тернопільського воєводства встановив, що Богдан Кузьма з Коломиї, Айсек Шафір з Рогатинського повіту, Клюгер Вебер з Рівного, Вігдор Вейнріг з Луцька, Михайло Теслюк зі Стрия, Даніель Кострева з Волинського воєводства, Ізидор Рейтеровський Володимир Снак, Аделя Готесман з Львова, Натан Шапіра з Дрогобича, Микола Павлюк з Перемишля, Андрій Стецько з Дрогобицького повіту приїздили до Тернополя на Крайову нараду КПЗУ. Проведене оперативне таємне листування з іншими воєводськими та повітовими слідчими відділами поліції з метою з'ясувати, хто з них підлягав арешту [18, арк. 5].

Місцева польська поліція ретельно відстежувала переміщення відомих комуністів. У липні 1928 р. функціонери поліції отримали наказ простежити за усіма делегатами ІІІ з'їзду КПЗУ, які мали повертатися з Москви та доповісти про кожного під час перетину державного кордону [18, арк. 11]. Через два роки в липні 1930 р. поліція розпорядилася заарештовувати на кордоні делегатів чергового з'їзду КПЗУ в Харкові [19, арк. 64].

2 лютого 1930 р. у Львові співробітники поліції припинили 11 крайовий з'їзд «Сельроб-Єдності», який відбувався в залі музичного товариства ім. М. Лисенка [20, арк. 1]. Пізніше польська поліція в Тернопільському воєводстві проводила нагляд за особами, які отримали запрошення на Львівський форум «Сельробу-Єдності» [19, арк. 13 зв., 15 зв.]. Водночас місцеві поліційні постерунки вивідували загальну кількість прихильників та членів зазначеної організації, повідомляли про особливості створення та функціонування осередків, охарактеризували політичний вплив тощо [19, арк. 34].

Як бачимо, провідники ліворадикального руху в Західній Україні перебували під постійним контролем з боку правоохоронних органів. Така прискіплива увага ускладнювала їх організаційно-пропагандистські потуги, перешкоджала в провадженні політичної діяльності.

Припинення функціонування партійних осередків та інших громадських прокомуністичних організацій належали до важливого напряму діяльності поліційних відділів місцевих польських адміністрацій. Так, 31 травня 1927 р. функціонери поліції ліквідували осередок КПЗУ в Турильчому Борщівського повіту, а також заарештували його членів за звинуваченнями в антидержавній діяльності [21, арк. 78]. На Волині 24 лютого 1929 року завершено ліквідацію повітового комітету КПЗУ у Ковелі та осередків у Володимирі. Внаслідок активності поліції затримано 54 особи [7, арк 23–23 зв.].

23 листопада 1927 львівська поліція провела обшук у штаб-квартирі Головного робітничо-селянського комітету допомоги жертвам повені. Вона конфіскувала гроші, призначені для розподілу серед голодуючих селян Прикарпаття [22, арк. 95]. Очевидно, в розпорядженні правоохоронців була інформація, що ця структура слугувала прикриттям для фінансування ліворадикальних організацій.

Приводом до закриття Дубенської повітової «Просвіти» та її відділів стали підозри у проведенні прокомуністичної політичної, а не просвітницької роботи. Аналогічні заходи місцева поліція провела в Луцькому та Ковельському повітах [23, с. 3; 24, с. 3]. Навряд чи можна звинуватити «Просвіти» в симпатіях до ліворадикальної ідеології, однак комуністичні провідники вимагали від своїх активістів вступати до цієї організації та через участь в керівних органах впливати на передплати партійних видань, залучати до бібліотеки відповідну пропагандистську літературу тощо.

Місцеві польські адміністрації вимагали від поліції перешкоджати створенню та діяльності червоних спортивних клубів ініційованих комсомолом [19, арк. 41]. Зрештою увага поліції була прикута до всіх без винятку політичних, громадських, просвітницьких та спортивних формувань краю. У випадку підозри про причетність до ліворадикального руху правоохоронці вдавалися до жорстких заходів, скерованих на їх знешкодження та ліквідацію. Активістів таких організацій одразу зараховували до категорії небезпечних антидержавних елементів та переслідували.

Отже, упродовж першого етапу політики «санації» основний вектор заходів державного примусу скеровано проти ліворадикальних організацій, які проводили чітко виражену антипольську та антидержавну політику. Органи державної поліції за допомогою розгалуженої мережі конфідентів ретельно аналізували суспільно-політичні процеси в Західній Україні, стежили за активними учасниками та симпатиками комуністичних організацій, розганяли масові зібрання через ліворадикальні або антипольські гасла, проводили масові арешти, ліквідовували партійні осередки, припиняли діяльність громадських, культосвітніх, спортивних організацій через звинувачення в прихильності до комуністичної ідеології. Антикомуністична діяльність польської поліції в Західній Україні мала системний характер, була покликана нівелювати політичний вплив ліворадикального руху, а жорсткі методи проти симпатиків та членів прокомуністичних організацій мали застерігати громадськість від активної підтримки антидержавних формувань. Подекуди місцевій поліції вдавалося паралізувати пропагандистську діяльність прокомуністичних структур, однак вони знаходили інші способи ведення політичної роботи, тому особливості функціонування ліворадикальних організацій у підпіллі становлять перспективу подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Братківський Ю. Польський фашизм – форпост інтервенції. – Харків: Пролетар, 1932. – 143 с. 2. Brzoza C. Historia Polski 1918–1945 / C. Brzoza, A.L. Sowa. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2009. – 754 s. 3. Боротьба трудящих Прикарпаття за своє визволення і возз'єднання з Радянською Україною. Документи і матеріали (1921–1939). – Станіслав: Станіславське обласне видавництво, 1957. – 317 с. 4. Маківка С. А. Нескорені креси: записки політв'язня / С. А. Маківка. – Львів: Кн.-журн. вид-во, 1957. – 159 с. 5. Держархів Тернопільської обл. ф. 231, оп. 1, спр. 1052, 26 арк. 6. Держархів Тернопільської обл. ф. 282, оп. 1, спр. 151, 4 арк. 7. Держархів Тернопільської обл. ф. 231, оп. 1, спр. 1213, 79 арк. 8. Кріваве свято // Діло. – 4 травня 1928. – С. 1. 9. Держархів Львівської обл. ф. 11, оп. 29, спр. 537, 87 арк. 10. Новинки. Першотравневі арешти // Діло. – 2 травня 1928. – С. 4. 11. Держархів Тернопільської обл. ф. 231, оп. 1, спр. 935, 95 арк. 12. За тюремними кратами // Діло. – 23 червня 1928. – С. 3. 13. Масові арештування // Діло. – 31 жовтня 1928. – С. 4. 14. Арештування б. от. Букшованого // Діло. – 1 листопада 1928. – С. 7. 15. 10 листопада 1928 р. Труси й арештування // Діло. – 10 листопада 1928. – С. 3–4. 16. Арештовані // Діло. – 11 листопада 1928. – С. 3. 17. Держархів Тернопільської обл. ф. 274, оп. 4, спр. 160, 61 арк. 18. Держархів Тернопільської обл. ф. 287, оп. 1, спр. 552, 55 арк. 19. Держархів Тернопільської обл. ф. 276, оп. 1, спр. 626, 100 арк. 20. Держархів Львівської обл. ф. 110, оп. 1, спр. 836, 235 арк. 21. Держархів Тернопільської обл. ф. 274. оп. 4, спр. 126, 119 арк. 22. Держархів Львівської обл. ф. 271, оп. 1, спр. 1553, 95 арк. 23. Замкнення Дубенської «Просвіти» // Діло. – 8 березня 1928. – С. 3. 24. Ліквідація «Просвіт» на Волині // Діло. – 22 березня 1928. – С. 3.

Владимир Мисько

АНТИКОМУНИСТИЧЕСКАЯ БОРЬБА ПОЛЬСКОЙ ПОЛИЦИИ В ЗАПАДНОЙ УКРАИНЕ (1926–1930 РР.)

В статье проанализировано антикоммунистическую боротьбу польской полиции в Западной Украине на протяжении 1926–1930 гг. Раскрыто основные меры местной полиции, направлены на нейтрализацию коммунистических та прокоммунистических организаций в регионе.

Ключевые слова: польская полиция, коммунистические организации, арест, Западная Украина, леворадикальное движение, партийные ячейки.

Volodymyr Misko

ANTICOMMUNIST STRUGGLE POLISH POLICE IN WESTERN UKRAINE (1926–1930)

The article analyzes the activities of the anticommunist Polish police in Western Ukraine during 1926–1930. The described basic actions of the local police, aimed at neutralizing the pro-communist organizations in that region.

Key words: Polish police, communist organizations, arrest, Western Ukraine, left-radical movement, party cells.

УДК 372.48

Олександра Троханяк

ПОЛЬСЬКА РЕПРЕСИВНА ПОЛІТИКА ПОЧАТКУ 1930-Х РР. У ГАЛИЧИНІ

Розглядаються національні проблемні питання репресивної пацифікаційної політики польської влади на теренах Галини на початку 30-х рр. XX ст.

Ключові слова: арешти, ув'язнення, побиття, репресії, підпали.

Події 30-х рр. XX ст. в Західній Україні які названо «пацифікацією» проходять червоною ниткою жорстокості та репресій польської влади над українським населенням. Подаючи політично як момент умиротворення, фактично чинилися розправи. Український світ Галичини зазнав негативного впливу цього антагонізму. Дана стаття викриває фактичність подій які названо «пацифікація» і є актуальною та цілком логічною тематикою у вивченні історичної науки.

Розглядаючи означену проблему, досліджується першочерговий та найбільш репресивний Бережанський повіт Тернопільської області. Цитовані наведені приклади виступають історичним свідченням всіх тих фактів які здійснювали під мотивацією «умиротворення», тобто «пацифікації» польська поліція та польські військовики направлені в найбільш «небезпечні для польської держави» повіти: Бережанський, Бібрський, Тернопільський та Підгаєцький.

З метою зосередження особливої уваги українського суспільства на подіях які відбувались в 30-х рр. минулого століття та додаючи і уточнюючи нові факти, розглядається дана тема, але найбільшу увагу спрямовано на факти і події в Бережанському повіті в контексті всієї Галичини. Здійснюється оцінка висвітлених фактів та їх значення для долі українських земель.